

8-nji mart gününde Kazan tatarlarynyň aýal-gyzlary

Category: Kitapcy, Zenan şahsyýetler

написано kitapcy | 23 январа, 2025

8-nji mart gününde Kazan tatarlarynyň aýal-gyzlary 8 MART
DÜNYA KADINLAR GÜNÜ'NDE KAZAN TATAR KADINLARI

“Her milletin yarısı kadınlar, her milletin ruhunu koruyan kadınlar, her milletin dilini, telaffuzunu, şivesini koruyan kadınlar, yarın baba olacak erkekleri, anne olacak kızları terbiye edenlerin kadınlar olduğu herkese malumdur”

Tatar yazar ve siyasetçi Gayaz İshaki (1878–1954): “Her milletin yarısı kadınlar, her milletin ruhunu koruyan kadınlar, her milletin dilini, telaffuzunu, şivesini koruyan kadınlar, yarın baba olacak erkekleri, anne olacak kızları terbiye edenlerin kadınlar olduğu herkese malumdur” demiştir. Hayatımızın her anında ve her alanında kadınların önemli yeri vardır. Kadın bir anne, bir eş, bir abla, bir kardeş olmanın yanı sıra toplumun bir bireyidir. Kadınlar tarih boyunca siyasi, sosyal ve diğer alanlarda önemli görevler üstlenmişlerdir. “Vatan anası”, “millet anası” gibi tabirler boş yere ortaya çıkmamıştır. Toplumun en küçük birliği olan ailelerde kadınlar ailenin temeli, ana dilinin bekçisi ve gelenek göreneklerimizimizin koruyucusudur.

Kadınların hayattaki vazifesi konusu her daim güncel bir konu olmuştur. Konuyla ilgili çeşitli fikirler ve görüşler bulunmaktadır. Kadın konusu günümüzde millî konu kadar önemlidir. Neden mi? Çünkü insani fiziki olarak da, ruhen de kadınlar doğuruyor ve şekillendiriyor. Doğa ve toplum kadınlara işte bu önemli misyonu yüklemiştir. Kadınlar ailenin, toplumun, ülkenin ve nihayetinde dünyanın mimarıdır. İbret ve acılarla dolu Kazan Tatar tarihinde Tatar kadınının önemli bir yeri olmuştur. Çeşitli dönemlerde kadınlar siyaset, eğitim gibi alanlarda önemli görevler üstlenmiştir. Örneğin,

Süyümbike Hanbike (1519–1557) ülke ile idare eden ilk Türk Müslüman kadınlardan birisidir.

1552 yılında Kazan Hanlığı Ruslar tarafından işgal edildikten sonra zorla Hıristiyanlaştırma yoluyla Ruslaştırma siyaseti yürütüldüğünde Tatar kadınları dili ve gelenekleri korumak için mücadele vermiştir. Tatar kadın aydınlarımız, geleceğin anneleri olacak kız çocuklarının eğitiminin önemini kavramış ve bu bağlamda girişimlerde bulunmuşlardır. Kazan Tatarları arasında ilk kadın kadı ve eğitimci olan Möслиhe Bubıy (1869-1937) kızlar için ilk medreseyi açan bir aydındır. Onun açtığı “İj-Bubıy” medresesi kız çocuklarına Avrupa seviyesinde eğitim vermiş ve muallimeler hazırlamıştır. Ne yazık ki Stalin’in aydın soykırımı döneminde Möслиhe Bubıy idam edilmiştir. İlk kadın tiyatro oyuncusu Sehibcamal Gıyzzetullina-Voljskaya (1892–1974), 1907 yılında Tatar kızları için dünyevi bilim veren eğitim yuvasını açan Fatiha Aitova (1866–1942), ilk kadın gazeteci İsmail Gaspıralı’nın eşi Zöhre Akçurina (1862–1903), eğitimci ve yazar Mehbübcamal Akçurina (1869-1948) gibi Kazan Tatar kadınları günümüzde “millet anaları” olarak anılmaktadır.

Yıllar içerisinde rejim ve şartlar değişse de Tatar kadınlarının problemleri değişmemiştir. Kadınların problemleri milletin problemi ile aynıdır. Ana dilde eğitim, ana dil eğitimi, gelenek ve görenekleri, kültürü koruma, millî değerlerimize sahip çıkmak bunlardan bazılarıdır. Önce ana dilde eğitimin yasaklanması, akabinde ana dil eğitiminin haftada 2 saate indirilmesi Kazan Tatarlarının millet olarak var olması güçleştiren olgulardır. Bu gidişat, 10–15 yıl içerisinde ulusal kimlikten uzak, ana dilini bilmeyen, topluma yabancılaşan bir neslin ortaya çıkmasına neden olacaktır. Kazan Tatarlarının dilini korumak, tarihine sahip çıkmak tüm Tatar kadınların görevidir!

Roza KURBAN. Zenan şahsyetler